

**LEFAPHA LA THUTO LA GAUTENG
DIHLAHLBO TSA MAKGAOLAKGANG**

**POSSIBLE ANSWERS FOR : SESOTHO PUO YA LAPENG
BOEMO BO PHAHAMENG
(Pampiri ya Bobedi)**

POTSO 1

Mmusapele II – KE Ntsane

1.1	Apostrofi / Mothofatso
Sethothokisi se bua le pitsi eka e a utlwa. Pitsi ha e tsebe ho bua ha e utlwe puo ya batho.	[3]
1.2	Mothofatso.	[1]
1.3	Phetapheto ya mantswe (epanalepsese)
Ho hatella seo ho buuwang ka sona
Se builweng moleng o ka hodimo se buuwa hape moleng o hlahlamang.	[3]
1.4	Mohopolo o sala o duma ka tsebeng tsa mmadi.
Mohopolo o le mong o menahane hangata
Ho hokahanya ditema.	[3]
[10]

POTSO 2

Tlhaka ya Basotho – PTPK Maboea

2.1	2.1.1 Lefitori le emela lefifi / bosiu
Ngwetsi e emela lefatshe
Ho bopa setshwantsho sa mohopolo
Tshwantshiso	[4]
2.1.2	Mantswe ha a latela ka tsela e sa tiwaelehang Anastrofi / Mothofatso.	[2]
2.1.3	(i) BoMphatlalatsane, Selemela ka boKgwedi (Mola 4)
Talelano ya mantswe
(ii) Se sa tla bo kga, s e le bale ditshotleho (mola 19)
- Ho toboketsa / hatella moelelo
(iii) Le mo apesitse lefitori, ha a bonwe (mola 25)
- Ho toboketsa / hatella moelelo	[2]

- 2.1.4 Ke mola o tswelang
Enjambamente. / motatswelle / molapholetsi [2]
- 2.1.5 Selemela, Mphatlalatsane kgwedi
Tshwantshiso [3]
- 2.1.6 Motsheare ohle lelana le ntse le ipeha (Mola 22)
Leihlo le ntse le mo kwentsha mathe kgafetsa (mola 23) [2]
[15]
- 2.2 Batho ba be mothotho la bosotho botjhaba / botho ba bona.
- 2.2.1 Sethothokiso se kgalema tshebediso ya mabitso a sekgowa.
Sethothokiso se kgothalletsa batho ho se swabele mabitso a bona a setho [1]
- 2.2.2 Boitseko hobane o ipiletsa ho Basotho ho se lahle moetlo le botho ba bona. [3]
- 2.2.3 Mola 3,7 le 15. [2]
- 2.2.4 Sejura / kgefutshohare
Ho ntshetsa mohopolo / moelelo pele. [3]
- 2.2.5 Mola 11 le 13 / 12 le 14 / 7 le 8
Ho hatella mohopolo kelellong ya mmadi. [2]
- 2.2.6 Tshwantshiso / Sejura - kgefutshohare [2]
- 2.2.7 Boipiletso le letsoso la motlotlo ka botjhaba ba Mosotho.
Ho tsekella bosotho [2]
[15]
- 2.3
- 2.3.1 Thuto [1]
- 2.3.2 Moleng wa 6
Mohopolo o qotswang moleng wa pele o tswella ho wa bobedi.
Mohopolo o qotswang moleng o ka hodimo o tswelapele moleng o hlahlamang [3]
- 2.3.3 Ho tlohelwa ha mantswe kapa dikarolo tsa ona.
"tsoho" bakeng sa "letsoho" mmao / seno [3]
- 2.3.4 Mola 3 le 4. , temaneng ya pele. [2]
- 2.3.5 Mola wa 1, 8 le 13.
-Ho hatella se tlang pele / moelello (13)
-Ho laola motsamao moleng (1,8) [3]

- 2.3.6 Thothokiso ya sekwalelwale
Hobane ho rokwa diketso tse babatsehang
tse entsweng ke Moleleki /ya rokwang.

[3]
[15]

2.4 Batshwai ba shebe dintlha tse latelang.

2.4.1 Kgokahano ya mela

- epanalepsese (phetapheto ya mantse) moleng 1 & 2, 7 & 8, 19 & 20, 5 & 6, 15 & 16, 14 & 15
- phetapheto ya moelelo - moleng (30 (tsebo / tlhalefo)
- phetapheto ya sebopeho sa polelo (26 le 27)

[3]

2.4.2	Mola	Sekapuo	Mokgabisopuo	Mola	
	3	Phelekanyetso	Tlohelo	3,	13,5 & 19
	15,17,22,28	Tshwantshiso	Sejura		1,4,8
	20,24	Mothofatso			9,13,22
	19,30	Pheteletso			31 & 22
			Lebotsi		3,6,12

[3]

2.4.3 Karaburetso

- karaburetso ya pono

[3]

2.4.4 Mookotaba

- thuto le dirutehi tse fumanwang mona.
- lebitso la sebaka seo le fapane le seo e leng sona.
- Sebopeho sa naha eo.
- Molemo wa thuto

[3]

2.4.5 Dikahare (pale)

- botle ba naha
- thuto
- di rutehi

[3]
[15]

PALOHOLE: [40]

KAROLO YA B

POTSO 3

Leru le Lefubedu – TWD Mohapi

- 3.1.1 Ha ho na kgotso naheng /setjhabeng ya hae / dintwa

[2]

- 3.1.2 O ne a tlisitse molaetsa ho tswa ho Mofumahadi, o bolelang hore Lesotho le tla ba tlasa Borithane.

[2]

111-1/2R

- 3.1.3 E ne e le mmuelli.\ lehokela pakwe tsa Basotho le Borithane [2]
- 3.1.4 O nyatsa hore Basotho ba be tlasa puso ya Borithani / setjhaba se seng [2]
- 3.1.5 Mothofatso [2]
- 3.1.6 -O wa ba makatsa
 -Ba elellwa bohlale ba Moshweshwe e le ka nnete.
 -O ba tlola hodimo o batla tharolla ho ba ka hodimo.
 -Ba iphumana ba le tsietsing ya ho tswelapele ka morero wa bona ka ha tihasele ya Basotho e tla ba qabanya.
 -Ba elellwa hore ba ke ke ba hlola ba hlasela Basotho.
 -Ho na le lebota pakeng tsa Maburu le Basotho
 -Ha ba sa iketsetsa
 -Ha ba sa tla tella Lesotho
 -Ba iphumane ba tobane le setjhaba se matla. [5]
- 3.1.7 O bolela hore Lesotho le thefutswe ke dintwa tse sa feleng. [2]
- 3.1.8 Di ne di hatjwa ke Maburu [2]
- 3.1.9 Maburu
 Makgerikwa
 Makorane [6]
- 3.1.10 Ba ne be ikemiseditse hore ba tla lwana ho fihlela ba be ba hlola Maburu [2]
- 3.1.11 Ka ntwā. / Dikgoka [2]
- 3.1.12 E ne e le ngaka / senohe / Boprofeta [1]
 [30]

KAPA

- 3.2 3.2.1 Tikoloho le nako
 -Ditaba tsena di etsahala mehleng ya kgale naheng ya Basotho, Lesotho
 -Re bona ka moo Morena Moshweshwe a neng a batla kgotso naheng ya hae.
 -Nako ke ya kgale moo e leng hore Basotho ba ne ba itshebedisetsa marumo le dikwakwa empa kajeno le bona ba ka lwana ka dithunya.
 -Ho fihla ha Maburu bophelong ba Basotho
 -Ho fihla ha bokresete.
 -Dinoka e se e le meedi
 -Qhobosheane ke tulo ya boitshereletso
 -Ho na le moralla le diphula
 -Ba phela ka leruo
 -Ba sebedisa dipere e le dipalanngwa
 -Ba dula kgotla ho rarolla ditaba [6]

3.2.3 Kgohlano**(i) Kgohlano ya ka ntle:**

- E bakilwe ke naha eo e neng e fokotswa ka meedi
- Ntwa pakeng tsa Basotho le Maburu
- Qabang pakeng tsa Basotho le Basotho
- Tlhaselo ya ditjhabana tse mabapi
- O tebela dingaka tsa hae Lesotho

(ii) Kgohlano ya ka hare:

- Moshweshwe o tshwenyehile le ka setjhaba sa hae. Se a fela.
- O ngongorehiswa ke bana ba hae ka ho rata ntw
- O na le qaka ya ho amohelo bokeresete

[16]

3.2.4 Tharollo

- Qeto ya ho kopa tshireletso
- Ho ngolla Borithane lengolo
- Borithane e amohela kopo
- Maburu a nyahama

[8]

[30]

KAROLO YA C**4.1.1 Sentebaleng**

[1]

4.1.2 Sentebaleng

- O ne a rata menate / diaparo
- O ne a sa mamele batswadi
- O ne a na le bahlankana ba bangata
- E ne e le monyefodi
- E ne e le leshodu
- Lekaako la ngwanana. (Tse Hlano)
- E ne e le mantwa
- O ne a se na tlhompho

[5]

4.1.3 Ho ipherehela mohlankana

- Ho ipuella

[2]

4.1.4 E ne e le monna motse

- O ne a e na le mosadi
- E ne e se moshanyana
- O ne a feta Sentebaleng ka dilemo. (Tse Pedi)

[2]

4.1.5 Ka tsela e hohelang.

- Diaparo tse bontshang bokahare ba mmele.
- Wa ithekisa . Wa ipapatsa

[2]

- 4.1.6 Pebofatso [2]
- 4.1.7 Dinotshi [2]
- 4.1.8 Ho nwa jwala [2]
Ho tantsha
- 4.1.9 O ne a hohela kgarebe ya hae.
O ne a batla hore Sentebaleng a bone hore o na le tjhelete. [2]
- 4.1.10 Nnete [2]
O ile a phomella ho fumana tjhelete ka boshodu.
- 4.1.11 Hampe . Mosadi o ile a ba kgaoletsa. [2]
- 4.1.12 Labohlano [2]
Hoteleng / Makabelane
- 4.1.13 E hlile/ Ee/ ho jwalo [2]
Ho amohelwe/ananelwe karabo ya mohlalobuwa
- 4.1.14 Mafu a sa phehokoleheng (HIV/AIDS) [2]
Lefu. / ho bolwauwa. / Tjhankane.....
- [30]

KAPA

Ho fela ho le jwalo .Nnete ya sena e senolwa ke se etsahalang ka mophetwa wa sehlooho, Kgama.

Mongodi o re bontsha bophelo ba mahaeng moo ho phelwang Sesotho, Mohlakeng ka meetlo le ditlwaello tsohle tsa Basotho. - Kgama yena o se a fetohile, o ja mahe - o tena batho ba moo.

Mafikeng o lekgonono ho amohela mohopolo wa hore Theko le Kgama ba iswe sekolong.O re lebollo le lekane , sekolo se tla senya bana ba qetelle ba fetohile. se sentse kelello ya kgama.

Bashemane ba kennga sekolo empa Mafikeng o ntse a e na le kgwao. Ho ba teng mathata bakeng la tjhelete . Sekolo se tsamauwa ka matsatsi . Kgama le Theko ha ba se ratisisi ba dula ba lofa hoba ba hlolohelletswe monate wa naheng. - Ba utlwisisa a bophelo bona

Kgama o hahlamelwa sekolong ke tsa titjhere Paolosi ,Pateriki le Mmisi Teresia. Lefereho le a qala.Theko mophatong ditaba di tsamaya hantle. Kgarebe ya Kgama , Dibakiso ,le ha a sa kene sekolo ke motho. Mokete wa ditumediso Santa Peterose o thoholetsa bohlaefi ba Bophirima ho Kgama, athe mokete wa bashanyana o thoholetsa bohlaele ba sehloholo. - Ba hlolehile ho tsamaisa ditaba ka nako e le nngwe

Sentebaleng kwana Maseru o bodile hoo a balehisetswang Popa ha malomae. O kopana le Kgama . Kgama o lehlakoreng la sekgowa ha Theko a tebisitse sehahabong. Mmapholane o leka ho eka Dibakiso ka kwata tse tswang makgoweng.- Botho ba hae bo mo hlokisa botsitso

Theko e ntse e le ngwana Mosotho sebele. Kgama ya hodiitsweng ka thata o ikghomosetsa bathusi. Kgama o dula Maseru le Sentebaleng .Mohlankana wa hae eo e sa leng a mo kuta ditjhelete ngwanana toropong o tla iphetetsa. Kgama a kgakgathwa, Sentebaleng a baleha feela a tswile kotsi tse mpe (e se e le moihiwe). BoTomase, Mofifi , le Mmakgana ba fumane Kgama sepetlele. Dipuo le Dibakiso ba ya sepetlele ho bona kgama, mme o a ikwahlaya.

Sentebaleng e se e le moihiwe bohlale bo fedile o se a ipatela batho. Kgama o boela sekolong a le mehwabadi le maoma a tshabehang. Bohlalefi bo mo ratile batho.

[30]

MATSHWA0 OHLE: [30]